

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Издази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
за годину 6 ф., на по год.
1 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчани.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

Цртената плаћа се у
плацим новчанима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорац“ на Цетине, а
може се и картом унутр-
њом на пошту у Котор.
Донесити плаћу се уреднич-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ПАРИЗ, 18 маја. Предеједник Републике, Јулије Греси, потписао је указ којим се поставља ново министарство, у којем је Рувије предеједник и министар финансије, Фуран иностраних послова, а Ферон војни (рата).

ПАРИЗ, 18 маја. Journal officiel (службене новине) објављује ново министарство, онако као што је већ јављено. — У својој дневној заповиједи препоручује Ђенсрао Булајже војсци оданост дужностима свога позива и вјерност законима; он ће први бити који ће дати примјер двојаке послушности (дисциплине), и војничке и републиканске.

ПАРИЗ, 19 маја. Предеједник министарства, Рувије, приказао се је скупу данима данас објављујући, у својој изјави, да ће у унутрашњој управи земље увести обнове за штедњу, а инострани политика да ће му бити мудра и достојна. Радикална левница је позвала владу на одговор; Рувије је пристао да се одмах расправи то питање. На то је радикална левница предложила дневни ред којим се изјављује неповјерење према новој влади. Скупштина је одбила тај приједлог са 285 против 139 гласова. Рувије захтијеваше да скупштина прими прост дневни ред и на то је скупштина пристао са 384 против 156 гласова.

Из новина.

У прошлом броју дошле смо у изводу одговор Г. К. Тисе у босанско-херцеговачком питању. Према важности те изјаве доносимо га ево у штељости (по загреб. Нар. Новинама, без промјене, осим гдје смисао захтијева).

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

„ИЗ НАУКЕ О ЈЕЗИКУ.“

(Сврхистак).

— Како који дан, све горе. Тек што сам био похвално биоградско „Видело“, дође пошта и донесе ми најновији број тога листа, у којем читам ово:

„Г. Татишчев (sic!), телесни историчар Катковљев и његовог „Русског Вјестника“, који је пређе био чиновник руског посланства у Бечу, и т. д.“

„Видјело“, 10 маја 1887, бр. 100.

Нећу да зашћем за немогући правона: Татишчев, у листу ком је иначе фонетика правилно, нећу му замјерити већ и за то, што у истом чланку налазим само два пута тако, а послјег четири пута правилно: Татишчев. Нећу ни расчитивати, који је то „пређе био чиновник“, да ли Татишчев, или Катков, или његов „Руски Вјестник“, јер то би требало да је јасно и опоме који не зна да „Руски Вјестник“ није чељаде по књига, и да Катков није никад био „чиновник руског посланства у Бечу“. Али — „телесни историчар“, — то већ није нала. Ја мињах, Бога ми, да је давно минуло блажено доба „летећих пантљика“ (fliegende Bnden) и „кутија с каменом бравом“ (Steinschlossbüchse), но ево се ти мртви потентине те зајоне на видјело у „Виделу“, а у виду „телесног историчара“.

— А што ће то рећи: тјелесни историчар?

Одговарајући на интерпелацију, мораћу проборити о ствари нешто опширније, ако и не дуго, и то с тога, што ми није могуће да будем кратак у питању, које се је вукло годинама, те у којем је важно и тумачење сваке поједине ријечи. Познато је, а то смо код разних прилика разложили тако тадашњи управитељ наше спољне политике, као што и ја у парламенту и у делегацијах, да смо у годинама прије руско-турског рата настојали поглавито о том, да мирним путем поправимо судбину хришћана у Турској, уз подржавање вјелокушности турске државе. Каснијим развитком догађаја показало се, да Русија, и колико смо ми устали за мир и за неинтервенцију, ради о том, како би Турској наговјестила рат. У такој ситуацији, морала је и наша монархија заузети становиште, те се након зрела размисљања одлучило за неутралност. Ми нијесмо хтели заћи у никаки рат, не само с тога, што нам је било уважавати општи европски положај, већ и јер смо били свјестни, да не би било у нашем властитом интересу, кад бисмо ратовали против пријатељске нам Турске, или кад бисмо у којем другом праву судјеловали у рату те се нашој моћи окренули против оправданим захтјевом хришћанских народа, живућих на балканском полуотоку.

Закључено би стога, да монархија остане неутрална, по тадашњи управитељ спољне политике морао је држати на уму, да би течајем рата или услијед њега могло на истоку настати такве творбе, које ми не бисмо могли тријети с гледишта наших животних интереса. У таквим околностима, тежећи за тим, да интересе монархије заступимо од свих могућих случајева, поведени су с Русијом преговори, на које се господин интервалант позвао. И док су ти преговори вођени, остала је наша влада за спољне послове на становишту, да се погледом на турско царство придржи посјед status quo. Но јер је влада жељела очувати монархију и мир прама Русији, јер је о том с њом сложено настојала и Русија, морала је, не хотећи поднишито, да Русији остави на истоку ододрне руке, у исто вријеме заузети становиште према свим евентуалностима, које би могле настати, те с једне стране означити све оне случајеве, који би је могли присилити, да иступи из своје неутралности, а с друге стране означити јасно, на што не би монархија могла при-
voљети, када би се на истоку мијењао status quo у посједу. У тим расправама прочитано је јасно, да наша монархија не тежи за Босном и Херцеговином, омет жели, да се ондје одржи турска власт, а уз то приведу сходне реформе, предпостављајући, да ће Турска и узмоћи у тим земљама подржавати мир и ред; но да ми, кад Турска не би тога узмогла, не бијемо у оним земљама могли тријети никад другога, већ бијемо их морали сами посјести.

Резултат тим расправама био је споменути договор, у којем је Русија признала наше становиште, а ми смо тај договор чим је био склопљен, приоћили и пријатељској Немачкој. Овдје морам још споменути, да међу нама и Русијом није било ни говора о том, да се турско царство подијели. Морам такођер означити, да се споменутим договором није хтели створити подлогу заједничкој акцији, већ се је једино ишло за тим, да се интереси монархије обезбједе против евентуалности, које би могле настати и против наше воље а о том дужна се је побринути на вријеме свака влада.

Надође Сан стефански мир. Тај мир није одговарао увјетом склопљеним оним договором. Наша спољна влада приговорила је том уговору енергично, а у тим одношајима састао се је берлински конгрес, који је — како је свакоме познато — стипулације онога мира битно промијенио, те нашу монархију подијелио мандат за окупацију Босне и Херцеговине. Зар може дакле бити таково протусловље, што смо се окупирајући Босну и Херцеговину позвали на берлински конгрес, и зашто би се имале порађати двоје о вјеродостојности наше владе? Тога ја не схватам будући ми нијесмо посјели оне земље услијед тога договора, већ на основу мандата, подијељена нам берлинским конгресом. Увијек, по све вријеме развитка тих послова узимала је наша монархија обзира на интересе турског царства, у границама могућности. Она није гојила против никога непријатељске или себичне намене, и с тога поступак монархије не може бити поводом, да се наруше наши добри одношаји прама икојој спољној власти. Поједине фазе моћи ће се само тада

— Погоди.

— Да није хтно да га нагрди, да му рече како је у тог историчара обилато тијело, а мало ума; није је хтно да означи природу његовог рада, да се бави више око историје тјелесних догађаја, према „историји умног развитка“?

— Види се да си простак и да не знаш немачки. Но како, по свој прилици, вишина наших читалаца неће знати немачки, морао ти протумачити ту ријеч. У немачком оригиналу, са ког је „Виделов“ сарадник преводио, та ријеч биће да гласи: Leibhistoriker. Ту су двије ријечи: Leib и historiker, прво значи тијело, а друго историчар, дакле, ако је математика петинита наука, — тјелесни историчар. Quod erat demonstrandum. Што то у српском језику нема никаквог смисла, то се сарадника биоградског „Ложда“ ништа не тиче. Он зна да се рече, бар да се некада говорило и писало: тјелесна гарда, на што не бијемо писали и тјелесни историчар? Руси у таквом случају, кад немају своје ријечи, задрже сасвим страну, те тако они реку: лејбгвардија. Свакојако је мање штете узети цијелу страну ријеч, по квари и грдити руски језик према духу стране ријечи, као што то чине неки српски недорасли књижевници и новинари.

— А какве су омет оне „летеће пантљике“ и „кутије“ те их помињеш?

— Прије некијех двадесет година оглашан је био у Биограду приједвод њеког романа, ком је наслов био,

ако се добро сјећам: Краљ и ца Изабела. У огласу бјеше и садржина појединих глава, од којих је једна причала о некијем „летећем“ четамма. У немачком се чета, особито хајдучка, зове Die Bande, по француском и талијанском; а das Band значи трака, врица или, као што се тамо њемца: пантљика. Преводилац је у свом рјечнику ваљда то нашао на првом мјесту, на се тим задовољио, а није знао ни толико немачки, да су те двије ријечи у множини различите, прва је Bänder а друга Bände или Bänder. Исто је тако радно при оној другој ријечи.

— На како човјек има образа преводити с њеког језика, кога ни толико не разумије да зна бар склањати именеце?

— Ја бих рекао да је томе крива недовољност наше умне спреме према великој потреби умног развитка у народу; а тој недовољности биће поглавити узрок површина ц неразумна уредба наших средњих школа, особито у Србији. Да ти то буде сасвим јасно, доцнети да ти причам ову истишту причу:

Године 1866 у лето, баш њекако у вријеме погибије аустријске на Садови, нађем се ја случајно у Монакову (Минхену). Потражим српске љакте су се учили на тамошњем универзитету и брзо се познам с њима. Скоро сви из реда бјеху из Србије, осим једног циглог Јова Павловића. Њеко вече будем у једног од њих; бјеше родом из западне Србије, а реците да се звао Миан. У Милана бјеше простра-

праведно пресудити, кад буду пред јавност изнешени списи о тим околностима, но то је за сада немогуће. Тадашњи управитељ наше спољне политике и ја, који сам ту политику подупирао, задовољујемо се осим онога, што смо већ казали, јеси и тиме, да можемо унутити свакога на предвиђену ситуацију, у којој се данас на истоку налазимо, те на положај, што га монархија заузима данас оште и концерту европских власти. (Живо одобравање на десници.)

На Прањџево „чибање“ аустријске источне политике вели Тисеа:

„Записници берлинског конгреса посвједочују, како је руски заступник и усмено подупирао приједлог енглеског пуномоћника, да се Аустро-Угарској подијели мандат за окупацију Босне и Херцеговине. На питање, да ли је влада предвиђала шта ће бити с Бугарском, министар-предеједник одговори, да тога не ће сада расправљати, но није баш требало пророчанског духа да се предвиди, што ће бити с том виежевином. Но једино је влада знала наисте, да за случај, кад би се била монархија умијенала оружаном руком, не би нико могао неточне народе увјерити о том, да наша монархија није противна њиховој слободи. И данас би хришћански народи мржњом гледали на монархију, дочим је управо противно петина. (Одобравање.) Госн. заступник рекао је напријед, да смо цуетили пека Турска пропадне. Зар он непознаје садржаја Санстефанског уговора и не зна, што се је с тим уговором зблио на берлинском конгресу? Свакако је риједак у новјети примјер — ако га уопште има — гдје би која власт, пошто је у рату побједила, била једнодушномшо влади присилена, оставити послје извјеснога рока земљинце, које је посјела оружаном силом. (Одобравање.)

Из свега овога види се, да смо ми извршили нашу дужност погледом на вјелокушност турског царства, у колико се је то могло довести у склад са интересима слободe хришћанских народа. Но т. заступник каже, да су окупацију усредли антипатијом сви народи монархије и да је она општетила њихове интересе. Пема сумње да је антипатија била велика, по истини је такођер да сам влада натучао, како је окупација могућа, те кад се је непом приликом из мојих изјава, које су биле у

па соба, а имао је и гвођља за гимнастику. Нађем га за књиџама, латин се одмах гимнастику, те пити је он мени сметао, ни ја њему. Колико сам се гољ био захукао у млатање, клечање, прегњање и савијање. Ипак сам оназио да мој Милан ломи главу око њеке работе. У то ће он проговорити.

— Ви знате добро њемачки, г. Лазо?

— Чини ми се да знам.

— На молим вас да ми нешто преведете.

— Која ви је голема невоља?

Прочитајте ми њемачки.

— Та ево овдје стоји es regnet.

— Es regnet? — узвикнух ја; по у нети ми час наше на ум недагоноко правило, да ученику не ваља се саживакати, но ваља да се сам ирамуни, ако се хоће да му се извјешбају ума пробавила. — Потражите у рјечнику, рекох моме Милану.

— Та ево сам нашао Regen.

— На како нише?

— Овдје стоји Regen (sieh), мицати се. Но овог es нема у рјечнику, па каква је то ријеч које нема у рјечнику, шта је то што се ми че?

Савладавши оправдан смијех, одговорим сасвим поуздано:

— Es, то је вода.

— Вода? Вода се ми че? — Овдје то нема смисла.

— Одмах ћете видјети. Вода се ми че и кад находи, кад нада кпина. Има ли то смисла?

— Е, сад разумијем. Тако је кад ми немамо доброт рјечника.

Милан онет настави своје метео-

кући примљено одобравањем, хтјело разо-
брати да не бемо у никојем случају заћи
у Босну и Херцеговину, одмах сам устао,
и ако сам знао да ћу уништити ефект мо-
јега говора, те сам изјавио, да узимам од-
говорност само за оно што сам рекао, а
не за оно, како други мој говор тумаче.
Мандат за окупацију Босне и Херцеговине
примили смо стога, јер су настали увјети,
о којима смо ту окупацију учинили уна-
пријед овисном. Да би пак окупација била
штетна интересом монархије и Угарске,
не могу допустити, а не позивљем се на
аргументацију већ на чињенице. Да се о
нечем може право судити, ваља питати,
који су они што се срце и траже промје-
ну. Кад би г. заступник хтјео тим се ба-
вити, видно би да је то у првом реду
панславистичка штампа, укључујући овамо
код нас постојећу „Заставу“ и сличне ли-
стовете. Дакле господо моја, политика, која
се тим људима не свиђа, не може бити
погубна ни за монархију ни за Угарску.
(Живо одобравање.)

Д О Н И С.

ШАВНИК, 14 маја. — (О гунд-
у.) Гундељ (Maikäfer), као што се обич-
но овдје зове мољ, има неколико година да
једе усјеве тако, да живе и читава поља
тако упропаштава да управо ништа не
оставља.

Сваке треће године ије само до Бур-
ђевацине или мало даље, на је онда доби-
јао крила, излетио на гору и њу упропа-
штавао. Све лишће поједе, и остави гору,
те је љети као зими изгледала. Друге го-
дине гора није страдала, можда за то што
је остављао сјеме у земљи; па одмах о
Бурђевацине почне се опакати, да једе
усјев. Не прве године мало ће нашкодити,
почем не добије још снаге да прекида
жилице и зову га те прве године шиљ-
ке. — Друге године зову га дивје и тада
еве поједе. Почне одмах у почетку априла
мјесеца, рије од пр. 5 цм. испод површине
земље, те једе коријење од жита; тако
прошетају цијелу њиву, крпе путове, ри-
ју ровове ти неуморни радници ђавољи,
док већ цијело жито из пожути.

Ове године почео је грдно јести, ако
овако устрада мало више времена и узједе,
као што је почео, могу увјерити свакога,
да ће бити доста народа који ће тријети
глад и тражити како ће трудом и муком
својом што зарадити за зиму до друге жет-
ве.

Мољ на више мјеста и траву изједе.
Куда је прије била ледина, данас ништа
друкчије, него као неко орање нагледа; а
кад би преко те ливаде човек прешао,
мора до чланака у земљу упадати. Мољ се
само у племену дробњачком налази. У
Пиви и Језерима, сусједним племенима,
ника се на њега не жали т. ј. никако га и
нема. Два села: Дужи и Безуже, прво
у Дробњацима друго у Пиви, са свим су
сусједна. На Дужи све упропасти а у
Безуји га нема.

ролошке студије, а ја своју гимнасти-
ку. У њеко доба запитах га.

— Од кад сте ви овдје, Милаше?

— Сад свршујем прву годину
университета.

— А што учите?

— Камералистику.

Отшавши из Монакова пијесам
више никад ништа чуо о Милану. Био
је срећом од имућне породице, те му
није била невоља ни књижевнички,
ни служити државу; иначе би јамачно
сад био какви велики писац или нови-
нар, а у другом случају можда и
министар винарства.

— На зар тај твој монаковски
Милан да објасни, што наши новина-
ри и књижевници не пазе више на
језик, што примједбе Бошковићеве
„Из науке о језику“ нијесу још пока-
зале скоро никаквог усјеха, што и у
самог народа као да је свијест о је-
зику почела већ опадати, те непажљив,
погрешан, брљав језик и слог не сме-
та ни мало на пр. „Н. Б. Дневнику“
да се „растура у 4500 примјерака“?

— Прилика је да је и онај Ми-
лан један од узрока те жалосне поја-
ве. Да је онај Милан ријетка појава,
да је то нека биједна врана у нас, ја
га се не бих ни сјетио, а још мање
бих ти причао о њему. Но то, на жал-
ост, није изнимка но, и ако није баш
правило, вјеруј да је њеки тин у нас.
Има готово у сваком разгранку на-
родног живота њеки број људи, њека
прета људи, која улази у борбу жи-
вота, која се лаба репавана задатака

Тако је већ дошло: да људи немају
рашта орати и сијати своје њиве; почем
на више мјеста нема више рода но што се
посијало а на многијем ни једног зрна.

Ове су се године људи надали да ће
излећети, јер му је трећа година; но као
уз инат, можда хоће да изједе прво усјеве,
па онда да одлети и у исто вријеме и гору
да поједе.

Прије двадест и неколико година изле-
тло је био на гору прије Спасовадне.

Лицем на Спасовдан падне велики
свијет. Гора се смрзне и мољ заједао са
њом пропаде. И кроз десет година није
се појављивао никако.

Послије се омет на ново појавно и све
до данас траје. Народ је мислио да га више
никако бити неће.

Понеки из народа мијешали су сјеме
са гасом, клаком и сумпором; али је било
све узалуду, јер ни ти зачини нијесу им
могли узнежи закратити, ни њиховом вуху
нашкодити.

Па ни сами школски врт нијесу
заборавили посјетити; него су најрије
појели пори лук као за неко мезе, па онда
узложи у кртолу и, судећи по њој како се
поклања врхом земљи видимо да му је
врло пријало.

За сад оволико о мољу; а послећи ћу вам
о нече јавити, шта је наумно: или
ће излећети да једе младо зелено лишће,
или ће у там под земљом још јести.

Молимо сва српска научна друштва,
докторе и родољубе, да би какво ерст-
ство показали за истрејебити ту паклену
животињу из ове земље, која иначе мора
временом нушта остати, да већ ни мољ
неће имати што изјести на кој те ће и
он селити у друге крајеве. *)

Учитељ Јововић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 23 маја.

(С пута Њиховијех Височанстава.)

Њихова Височанства стигла су у по-
недјељак вече у Беч, гдје су били
гости Његовог ц. и кр. Величанства
Кесара и Краља Фране Јосифа I. у
бечком Ђесарском двору (Hofburg). —
Према савјету љекарском кренула су
Њихова Височанства у четвртак вече
у француско купатило Вини.

(У Острог.) У сриједу 20 ок. м.
одпутовао је Преосвештени Митрополит
Митрофан у пратњи свога Протођакона

*) Колико смо могли дознати, најбољи и најпо-
удалнији ли се је — рука чољечеја. Ваља заћи
по гори, тек валети гундељ, па га покунити са
грања и лишћа, те га утаманили товар по товар. Тај
посао могу радити и дјеца, а могу се позвати и су-
сједна села, гдје те напасти нема на мобу, на коју
ће сваки похитати кад помисли, да ће иначе брзо
и њему доћи у госте ђавоља буба.

Ур.

народних, која „граби прочеља“ за
парадним столом с оноликом умном
спремом за посао у који се хватају,
с коликим је знањем њемачког језика
мој монаковски Милан пребродно прву
годину „камералистике“ на монаков-
ском универзитету. Имају и у другијех
народна слични разматљивци, опесари,
шарлатани, но у еретијех се такви
јаловници ума појављују само на по-
љскојем пољу друштвеном; а свугдје
их потискују и чисте се од њих. Но
у нас има таквијех Милана гдје гођ
се окренеи: Ево их у политници, ево
их у онцијини, ево их у свакоме дру-
штву, па виђи их у новинарству и у
књижевности. Но нека што их има, али
највиша је брукa, што ти Милани на
све стране заглаљују. Не знам је ли то
знак опадања, или је то наша особина,
српска срећа, досга да та болест отима
све више маха, те је то већ у њекијем
крајевима права зараза, прави — ми-
ланнизам.

Има крајева у нас — а као да
је више таквијех у другијех — по
којима је микроб миланизма опоганно
сва живила народа, особито по градо-
вима. Миланизам у највишој управи,
миланизам у војсци, миланизам у судо-
вима, миланизам у рукопању с народ-
ним и државним иметом, миланизам у
просвјети, миланизам у друштву и у по-
родици, миланизам у цркви и школи, ми-
ланнизам по скупштинама, зборовима, са-
борима и одборима, миланизам по заба-
вама и светковинама, миланизам у књи-
зи и по новинама, миланизам и у са-
мој науци и умјетности; и најздрави-
ја, најлеменитија по себи замисао, као

Ф. Радчевића преко Ријеке и Дани-
ловаграда у Острог, да тамо светкују
Тројичинску црквену свечаност, на којој
се велики број побожног народа из
Босне и Херцеговине од све три вјеро-
исповијести па поклоњење светома Оцу
Василији сваке године сакупља.

С Митрополитом су пошли, по
заповједи Његовог Височанства г. Војв.
Ђуро Церовић и члан Вел. Суда
г. Јагош Радовић.

(Турско црногорска граница.) Ко-
мисија за одређење турско-црногорске
границе састаће се од недеље у Ва-
сјевиће. У тој су комисији са стра-
не Турске: Фајик-паша, валија косов-
ски, Цевад-Паша, изванредни посла-
ник и опуномоћени министар в. Порте
на двору Његовог Височанства, и
Али-паша, мутесариф пећски. Од цр-
ногорске стране: Војв. Ил. Паленац,
министар војни, г. Јово Мартиновић,
бригадир артиљерије, и окружни капе-
тан г. Бајо Гардашевић.

(Оцињско блато.) Од прошле су-
боте до четвртка бавио се па Цетињу
Владимир Ивановић Варман,
ц. руски капетан картограф, мјернички
управник и главни настојник цијеле
раље за осушење оцињског блата,
почео прије двије године по највишој
заповиједи Његовог Височанства Госпо-
дара и Краља.

У понедељник, 18 о. м., примио
је г. Варман овај брзојав из Оциња:

„Данас бисмо на ливаде. Војвода
сјутра шиће косаче. У ове четири
лапа почеће се орат. Поздрављам. —
Газивода.“

Да се разумије и потпуно уважи
тај брзојав, треба напоменути ово:

Његово Височанство Господар и
Краљ, увиђајући велику важност и
вриједност тога рада по народну при-
вреду црногорску и унапређујући га
својом високом потпором, чињено је
све да би се нове оцједине што брже
наслиле те је у више прилика даро-
вао новоселицама знатне повчане по-
моћи, да би могли набавити пужна ра-
дила за орање и обрађивање земље.
Уједно је Господар, уважавајући за-
слуге војв. Сима Поповића око тог
посла, изволио заповједити му, да по
свршетку рада одијели за себе земље,
гдје и колико хоће.

Према томе одијелно је војв. Си-
мо за себе један комадић оцједине на
најдубљем мјесту бившега блата, ко-

се појави у том ваздуху, и пуниће се
миланизма првим дахом својим. Гдје
гођ ступи ногом, свуђ га чујеи, као
опу препеподну краљевску утвору —
у Хамлету —: hic et ubique!

— Но за што мора и језик патити
од „миланизма“? Зар нема примјера да
је у кога народа књижевност напре-
довала и у доба клонудости политичке
свијести, у доба државне пропасти и
бруке?

— Има и таквијех примјера, а
најближи и најпознатији такви примјер
видимо у цијетој њемачке књижевности
за вријеме, кад су сви њемачки владо-
ци заједно са бечким Ђесарем и Краљем
пруским, клањали и служили великом
Бонапарту, а вишнина њемачког народа
с њима.

— У нас, Богу хвала није још
дошло доле. Но и кад би — Боже
сачувај! — за што не би и наша књи-
жевност могла сегати узданица народна
сред руневине свијех осталијех те
новина?

— Мучно да би се то у нас
могло поновити; а не желим доживјети
да се то докаже догађајима. Но осим
нашег општег миланизма има још један
особити узрок опадања свијести о је-
зику у нашем новинарству. Тај узрок
чини ми се да је постојао у оном на-
челу, из кој је поникло тргачко дрво
цијеле наше повије књижевности, на
коме је родило и оно златно воће од
којега лепшег на свијету нема, српска
народна ијесма, у начелу те га је Вук
објавио као нову „добрву вијест“ књиже-
српске реканни:

је се највише топи. Војвода је тим
хтјео да осокочи новоселице, узевши
за себе најгору и најподводнију зем-
љу, а оставив њима најбољу, суху
оцједину.

Сад, кад је, по горњем брзојаву,
већ и најдубље мјесто те земље толико
сухо да се може и косити и орати,
нема сумње да је то велико дјело Ње-
говог Височанства, нашега Господара
и Краља, коначно успјело, да је род-
но земљиште црногорско проширено
са више хиљада рала.

Ми ћемо коју више проговорити
о том важном послу, тек нам стигне
оширнији извјештај о тој радњи и
њеним радницима.

Г. Варман је пошао у Оцињ, а
отолен ће брзо са породицом у Руси-
ју. Ми му жељимо срећан пут и да
пође вјерујући, да ће нам успомена
на њега увијек бити мила.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Како да хранимо живо.

Пише

А. Др. Коблицкиа.

(Наставак.)

Слама од мохунастијех трава има у
себи важна и фосфорична киселине те се
с тога и даје багаву живу којему ове двије
ствари мањкују. Ова слама ћера добро
глизте из дроба. Особито је радо једу го-
веда али и овце. Коњима не даје се сла-
ма од граховине, али кад би им је хтјели
давати, требало би је са особитом пажњом
давати умјерено јер лако затвара.

Кукурузовину дају само говедима, али
не даје доброг млијека.

Саме се сламе не даје ништо ко-
њима. Могла би се давати ждребадима ко-
јима је 2-га или 3-ћа година настала. Мо-
гла би се давати и коњима, али само они-
ма који мало раде и то као један дго уз
другу врсту хране. Даје се ње колико и
сијена, али је боље сасјечи и помијешати
са зрнем јер Colin (V. Traité de physiolo-
gie comparée des animaux) вели, да кад је
зрње помијешано са сламом, да се бољо
прима жива.

Кад је слама сасјечена, живо снаж-
није жваће и боље сними.

Преживаче можемо хранити самом
сламом, али их не можемо угодити. Henne-
berg и Stohmann (V. Beiträge zur Begründung
einer rationellen Fütterung der Wiederkäuer)
доказују је, да се говече добро уздржи,
кад му се даје 13 фуната овесне сламе,
помијешане уз 3, 7 фуната дјетелине. Кра-
вама и овцама које доје, даје се само
сламе; а орном волу и млади као и музари
која не доји, даје се слама уз другу
храну.

„Пиши као што говориш.“

— Па то је највиша врлина наше
књижевности, извор највише снаге и
љепоте њене. Па зар у врлини ти на-
лазиш порок, у снази слабост, у ље-
поти грдубу?

— Нећу замјерити самом начелу,
ни да Бог. Но и најбоље начело може
се рђаво примијешити, и по најбољем
закону може се криво судити, ако га
судија не разумије или неће да разу-
мије. Сјети се само ријечи брата Ловра
или ако хоћеш, опа Лаврепција, у
Шекспировом „Ромеу и Јулији.“

— Којих ријечи?

— Ево читтај:

„Из mutnog sierka žareć se probije
Jutarec vedro, pa se noćí smije,
A s puta klima nrgodica tama
Kud jure kola sunčanoga plama.
Pre, neg' se sunca oko žezne prosu
I danak ogri pijuč s trave rosu,
Taj koš ću raznim biljem natovarit,
Iz koga lick i otrov možeš varit. —
U dio pade zemlji dvoja kob:
Sveg bivstva vam je utroba i grob.
Ma kolko razne djece porodila,
Na jednih prsih svijuh odojila,
U svakom, — bila kako različita, —
Vrlina ima njeka osobita,
Jer bogat pritařiva blagoslov. —
U sebi svaka biljka, svaki kov,
Od zemlje štogodj svoju hranu prima,
Za sebe njeku tajnu vriednost ima.
I što je dobro, kad na zlo obrati,
Svoj dobri izvor će si okaljati.
I kricpost može biti opaćinom
I zloća dobrim hvaliti se činom.
Taj cvietak, nježni, oku neugledni.
I otrov ljut i cviet je mnogovriedni.
Prilahn: živec razigrava mlo; —
Okusi: sree nije više bilo.
A tako ima i u ljudskoj ćudi
Dva protivnika — kricpost, nagon hudi,

Кад се од преживача не иште велике користи, онда се хране са самом сасјеченом сламом, да је живо лакше и брже поједу а да опет остане времена како би се највише ствари смијешале са различитим савјима тијела.

Пазићемо да глотнију храну справићемо да буде слаба, да реду или какво друго коријенје дамо сасјечено а да се преруца као што и подвој, смијеша са сламом.

Оном живу кога мислимо узхранити нећемо никад сламу сасјечи.

Слама се запарива, замаче у воду или се оставља да се сама угрије.

Кад се запарива метне се у чабар, те се сипље толико вреле воде, док је не упије. Изсјечена слама остави се око 12 часа да омекиша, па се онда онако топла даје живу.

Да се запари слама, употребљују неки чабар, који је спојен са котлом. Имаде и справа Eekert-ова са једном посудом на дну пода, или справа за запаривање пиће Warforg-ова или Perkin-ова. Ове потоње састоје се из једног вертикалног котла, који је с обије стране спојен цијевима и са ју два гвоздена чабра. Посуде постављене су хоризонтално тако, да се могу испразнити да вода тече из једне у другу.

Са изсјеченом сламом онајвише се запари пјева, репа или кртола, а то траје по прилици једну уру. Храна овако слаба је. Кад је рђава година а остало сијена, онда је овакова справа корисна.

Кад је пића овако справљена, олакшава пробављање а слаби органе. Топла дата, тијелу приређује топлоту, која би се напротив у желуци и цријевима потрошила, а непробављиве ствари угријемо до оног степена температуре, коју има и живео.

Редимо сада коју о п љ е в и.

Пшенична пјева обилује више протеином него ли пшенична слама, дотим јечмена и овсена пјева сиромашнија је у протеину од сламе.

Пјева садржи мање дрвенила него ли слама, те се тога има се и лакше пробављати.

Heiden вели, да свиња лакше пробавља пјеву мохунастих трава, него ли од житарица.

Пјева се даје онајвише преживачима и свињама. Коњима се даје ребе и то мјесто исјечене сламе. Прије него што је месо живо, треба је изрешетати да не остане у њој пранине, а ако је дајемо коњима, онда је морамо добро натопити а овједма и свињама вредом водом запарити.

Кад запаримо репу, онда ону воду што нам престоје можемо употребити за пјеву. Искуство је доказало да је пјева много здравија од грашка, особито свињама, јер их чисти.

Кад су код свиња измеци ради рђаве ране при, отворити, кад су свиње нестале, онда се даје 1/2 до 1 фунат пјева и грашка.

Јечмена пјева показала је доста пуна запада губице и жваља, да ју је живо ешно прождирало и да је кашљало, а го-

вечету заостаје у желуци, те га затвара и чини у дебелом цријеву камените масе, познате под именом Calculi intestinales, које задују и смрт.

Хемична је анализа доказала да з о б има у себи све оне ствари, које мора да има савршена пића. Има у себи азота, хидрокарбонатних почела, шећера, штирка, декстрине, целулозе, протидине и минералне соли; на неки тонични и нешто што подражује и што хемича до сада није могла разлучити, али се мисли да је нека смола.

Зоб има у себи много више дрвенила, него ли пшеница, раж и јечам, јер му је већа кошуљица; али кошуљица слабо се држи зрна, јер лако испуца.

Зоб се разликује по кошуљици а по њој и количина азота, јер што је кошуљица дебља, то је зрно лакше, а што је кошуљица тања, то је зрно теже.

Тежина се једног хектолитра зоби мијења, јер је различан разијер питних ствари, па различите врсте заузјем различиту величину простора. У трговини налазимо да један хектолитар тежи 80 фуната а има да тежи 110 фуната. Различите су и боје, има је блиједојуте, тамнојуте а и црне.

Најнискотија је зоб којој је зрно, велико, обло а танка кошуљица. Добра зоб не заудару кад нема у себи никаквих другачијих шкољчица зрна. Зрно јој је бијело и брањаво.

(Наставити се.)

ПРОМЕТ ДОМАЋИЈЕХ ПРОИЗВОДА У ЦРНОЈ ГОРИ.

Оцтн, 8 маја 1887.

На данашњем пазару биле су разноразне трговини цијене ове:

Брашно руметиново, ока по 8 н. — Сир, ока по 50 н. — Масло, ока по 1 ф. и 35 н. — Дуван, ока по 51 н. — Стуре, комад по 13 н. — Пасуљ, ока по 12 н. — Вуна, ока по 68 н. — Краве са теладима, цијена по 30 ф. — Волони, цијена по комаду 38 ф. — Овце са јагњиницама, цијена 5 ф. — Козе са јарићима, цијена по 5 ф. и 50 н. до 6 ф. — Јагњад, цијена по комаду 1 ф. и 50 н. — Дрва товар по 28 н. — Тумур, ока по 2 н. — Блак ока по 2 н.

Иодгорица, 10 маја 1887.

На данашњем пазару биле су разноразне трговини цијене ове:

Говеда, цијена по кимаду 20—40 ф. — Телада, цијена по комаду 6—8 ф. — Овце, цијена по комаду 8—4 ф. — Козе, цијена по комаду 3—4 ф. — Свиње, цијена по комаду 3—6 ф. — Руметин, ока по 12 н. — Јечам, ока по 10 н. — Сир, ока по 30—34 н. — Масло, ока по 1 ф. 1 ф. и 12 н. — Кртола, ока по 4 н. — Дрва, товар по 40—45 н. — Вуна, ока по 60—75 н. Јагњеће коже, комад по 30—40 н. — Јареће коже, комад по 68—75 н.

Крвника тако кидину се два И човјеком: милост и воља зла; А у кој' биљци отров отме мах; Превјетала је за навјек та.

— Бога ми је Шеноа имао муче док је поправио те стихове.

— Нека! О томе ћемо другом приликом. Теке да знаш, како се добро може претурити у зло и како је то стара истина, забиљежена и прије оца Лаврентија и његовог цвијећа.

— Но језик ваља није исто што и цвијеће, вап у метафори; а метафора тек није научни доказ.

— Није то само тек метафора; по језик је, ванштину, у многоме сличан цвијећу! Ниче и постаје ка и цвијеће, а може се и садити и павртати; развија се и цвјета ка и цвијеће, па и вене и гине, „јачко цвјет селни, тако процвјетет“. — Гдје је у цвијету, ту је поуздан и непогрешан, а гдје онада и вене, ту је непоуздан и погрешан.

— Је ли тако? Можеш ли се заклети?

— Ва петину, мислим да бих се могао и заклети, а што?

— Што? Још питаш, а не видиш да си погнао?

— Не ја.

— Ево читај новосадско „Стражилово“, бр. 20, 14 маја 1887. Ту има чланак: „Бранич српскога језика. Александру Сандићу приказао („посвешено“) Јован Живановић. У том чланку пишу ове ријечи: У језику нема ништа погрешнога. (Стр. 318, други стубац, врста 4—5 оздо.)

— Како ти га би?

— А што ћу, бољја воља. Но кад већ гнием, бар да замјеним главу.

Исклић, 10 маја 1887.

На данашњем пазару биле су разноразне трговини цијене ове:

Волони, цијена по комаду 45—50 ф. — Краве са теладима, цијена по 16—20 ф. — Овце са јагњадима, цијена по 3 ф. до 3 ф. и 50 н. — Козе са јарићима, цијена по 3—4 ф. — Руметин, ока по 13 н. — Пшеница, ока по 16 н. — Вуна, ока по 51 н. — Дуван дограм, ока по 1 ф. и 2 н. — Ситни лук за сађење, ока по 25 н. — Сир, ока по 30 новч.

На данашњем пазару, 17 ов. м., биле су разноразне трговини цијене ове:

Волони, цијена по комаду 50 ф. — Краве са теладима, цијена по 16—20 ф. — Овце са јагњадима, цијена по 2 до 3 ф. и 40 н. — Козе са јарићима, цијена по 3 ф. и 40 н. до 4 ф. — Свиње, цијена по 4 до 8 ф. — Руметин, ока по 14 н. — Брашно руметиново, ока по 15 н. — Јечам, ока по 13 н. — Пшеница, ока по 15 н. — Раж, ока по 12 н. — Свинско месо, ока по 70 н. — Сир, ока по 20 н. — Вуна, ока по 60 н. Дуван дограм, ока по 1 ф. и 10 н. — Дуван у листу, ока по 1 ф. и 10 н. — Трешње, ока по 20 н. — Кртола, ока по 3 н.

Бар, 11 маја 1887.

На данашњем пазару биле су разноразне трговини цијене ове:

Руметин, багаш по 1 ф. и 12 н. — Пшеница, багаш по 2 ф. и 50 н. — Сир, ока по 42 н. — Вуна, ока по 80 н. — Роба укљева, ока по 20 н. — Дуван, ока по 51 н. — Трава бухарица, ока по 45 н. — Јаја, комад по 1 н. — Овце, цијена по комаду 3 ф. и 50 н. — Козе, цијена по комаду 3 ф. и 60 н. — Јарићи, цијена по комаду 1 ф. и 50 н. — Јагњини, цијена по комаду 1 ф. и 36 н. — Свиње, цијена по комаду 1 ф. и 40 н. — Тумур, товар по 80 н. — Дрва, товар по 25 новч.

На данашњем пазару, 18. ов. м., биле су разноразне трговини цијене ове:

Руметин, багаш по 1 ф. и 15 н. — Пшеница, багаш по 2 ф. и 40 н. — Сир, ока по 34—40 н. Дуван, ока по 50 н. — Вуна, ока по 80 н. — Роба крап, ока по 25 н. — Трава бухарица, ока по 50 н. — Овце, цијена по комаду 3—4 ф. — Јарићи, цијена по комаду 1 ф. и 36 н. — Јагњад, цијена по комаду 1 ф. до 2 ф. — Свиње, цијена по комаду 2—3 ф. — Дрва, товар по 23 н.

Вир, 15 маја 1887.

На данашњем пазару биле су разноразне трговини цијене ове:

Волони, цијена по комаду 40 ф. и 80 н. — Козе, цијена по комаду 3 ф. и 68 н. — Овце, цијена по комаду 4 ф. и 8 н. — Свиње, цијена по комаду 7 ф. и 14 н. — Сир, ока по 40 новч. — Сланина, ока по 1 ф. и 2 н. — Дуван, ока по 68 н. — Руметин, багаш по 1 ф. и 2 новч.

Према глави и оца по глави. Част и поштење великом зналцу језика Јовану Живановићу — не пада ми на ум да се мјерим с њим — по чини ми се да се оц овом приликом као мало затрчао. Језик је жив организам, ка и човјек, те има, ка и сваки други организам, свој развој и свој распад, своју прогресивну и своју ретроградну метаморфозу.

Кад настане онадање, не мора се то одмах чути у цијелом народу. У једном крају може да је језик већ увео, покварен, заражен страном навалом, окужен разним погрешкама, док у другом још цвјета и храни своју чистоту. То се највише види у народа који су подјелиени на разне државе те на ударцу разним навалама, као што је српски народ. Нема никакве сумње, да се наш језик, овај којим народ говори, у њекијем крајевима почиње кварити, да постаје погрешан. Ако Живановић хоће, да црногорско брњаће акузатива и лекатива није погрешка, да виђох мјесто виђех није погрешка, да Милоше и краље мјесто Милошу и краљу није погрешка, но да све то бива по закону аналогije и укритија врста, — може му бити. Ја ћу бити пошледић који ће му то замјерити, на против, сваком је пјеснику мило да му граматичари доуцете што више слободе у језику, што прострашију „лицензију појетику“.

Но г. Живановић лијепно зна, да се по њекијем крајевима говори и пр. влада оц, жетеоц, мјесто — лад, да се у говору брњају замјенице свој и његов, и да се то може чути и од не-

П р о с в ј е т а.

Матица Српска.

Састанак књижевног одјељења 24 апр. 1887.

Примљени су за „Летопис“ ови са-ставци:

1. „Стара и нова психологија“, расправа проф. Васе Вујића.

2. „Библиографске дописке и поправки од 1790 до 1862“.

3. „Записи из рукописних и штампаних старинских књига“, шта их је Марко Драговић на Цетињу сабрао и пренеоао.

4. „Кривка“, трагедија у 4 чина, од Н. В. Ђорића.

5. „Монах“, сјјев Милорада П. Шапчанина.

Нијесу примљена ова дјела и саставци:

1. „Винске пјесме“ од непознатог писца.

2. „Жртва бјесвила“, драматски састав од непознатог писца.

3. „Два јунака нејединица“, позоришна игра у 3 чина од непознатог писца.

4. „Љубавне (женске) пјесме“ од непознатог писца.

5. Пјесма Стевана Обрадовића.

6. „Опис из живота и препјатија једног ратара“, од Милана Ђермановића.

7. „Полетарци“, приповијетка из Ђачког живота.

8. „Пјесме и заговјетке“ Пегована Радитовића.

9. „Грађа за геологију и минералогску петрографску збирку око Ваљева“ од Витомира Младеновића.

10. „Грађа за историју краљевине Србије“ од Јована Димитријевића.

11. Одговор Дра. В. Бакића М. Нешковићу на дјелом под насловом: „Домаће васпитање“.

На оцјену су издана ова дјела:

1. „Српске народне пјесме“, што их је скупио Сретен Данчић — А. Сандићу.

2. „Начела, по којима се оцјењује, и начин, како се набавља и испитује нијаћа вода“. — Дру Илији Огњановић и Дру М. Јовановићу Багату.

3. „Војвода Прелуб“, трагедија од непознатог писца. — Дру Милану Савицу и Јовану Грчићу.

4. „Комисија“, шаљива игра у 1 чину, с пјенањем, од непознатог писца.

5. „Прилог к тумачењу тајне буквице у старим рукописима“ од Владимира Кра-свића. — Јовану Бошковићу.

6. „Додатак прилошенијој и медицинској номенклатури“ од Моје Медића. — Дру М. Јовановићу Багату.

7. „Разне љубави“, шаљива игра у 4 чина из сесног живота од непознатог писца под именом „Велобит“. — Дру Милану Савићу и Јовану Грчићу.

8. „Прва настава у вјери за православне српске ученике I и II разреда основних школа, написао Никола Т. Вукићевић“. Цијена Мите Нешковића. — Аркадији Варађинцу.

Приликом прославе 100 годишнице Јосифа Рубера Бошковића у Загребу и писмених људи који не знају другог језика до српског. По каквој аналогiji то бива? Зар то нијесу погрешке? На кад се новинари тијех крајева поведу за таквим говором те мисле да тако чине по закону Вукову: „нишан како говориш“, зар те није криво разумијевање, зар то није осветљање погрешака народнога говора књигом и штампом, те из књиге и штампе опет захвата даље како ширећи и сијући оначине и кукољ по народу, много брже и поузданије, но што би се иначе ширно да га није прихватила штампа! То је, у језику, примјена овог Шилеровог: Das eben ist der Fluch der bösen That. D. s. s. s. fortzeugend immer Böses muss gebären.

Не, не може бити задатак српске књиге да трче за народним говором свакога краја. Не може бити смисао оног прописе Вукових, да књижевнику ваља да је све оно добро, непогрешно и свето, што чује из уста „народа“, па ма гдје то било, не сумњајући се, не испитујући. Књижевник не смије бити ка њека домаћа животиња, да све позаба што је пало са стола и што је бачено на буњинте. Но књижевник ваља да је као пчела те да бира цвијеће с кога ће покјети мед; па, ако нема таквога цвијећа тик до његовог улишта, нека полети мало и подале, по цијелој ливади, по цијелом народу.

У државној штампарији на Петњу
изишао је из штампе роман :

Ксавија д' Монтепена
Ф И Ј А К Е Р Б Р. 13
Превео с француског
П. М.
Свеска I.
АВЕЉ И БЕРТА.

Може се добити у књижарници Мар-
ка Л. Иваншевића по 60 новчића
комад.

Поруке уредништва и администрације.

Г. Васу Ђеровићу. Александрија, Ми-
сир —

Примили смо 5 фр. и јављамо вам дасте тим
намислили претплату од 1 маја до 1 септембра. Ми
ћемо вам првом приликом послати епиграм нашњих
књижара из Војводине и Србије, те ћете моћи на-
књижари књига по вољи, а видећете и цијене. — У
осталом, и у нашем листу ваћи ћете чешиће књиж-
арних огласа са назнаком цијене. Књиге те их ми
будемо препоручили у свом листу, можете слободно
поручити, надамо се да се нећете кајати. На пош-
љемак вам напомињемо, да у Новом Саду излаже
два књижарна часописа, „Јавор“ и „Стражилово“.
Ако се обратите тамо, надамо се да ће вам уред-
ништво и једно и друго послати по један свој лист
на углед, на можете поручити који вам се буде
боље свидео.

Г. Петру Марковићу. Мајаци. Царп-
град. — Примили смо 10 фр. а. вр. Намирено до
краја године.

Српској читаоцији у Мол. Примили
смо од нашег благодетелца, г. Душана Матића, ово
отворено писмо :

„На пошљеним број Вашиг штованог листа
морало смо — ма да је на истом била прилијепљена
марка од 2 новчића — јон 2 новчића претплати, не као
што ви рекосте једном у нашем листу приликом
тужбе сепанске читаоцине, у име повисиле пош-
тарине, по тако аваног пореза за валземал-
ске новине. Како је тај порез углавном законом
(шта вапе у Аустрији плаћају и мађарске новине
по 1 новч. од сваког броја), то немало ни ти ми
ти пак ви права, против тога жалити се. Ако нам
је дакле могуће на други који начин олакшати нам,
то нас умолавамо, да нам у једном од идучих бро-
јева вашег листа то да знања ставити извојисте.“

Ево вам на то наше поруке :

Томе, за сад, нема друге помоћи, до подје-
љити терет. Ако па то претанете, молимо и овла-
шћујемо вас, кад будете слали пошљеним оброк
ваше годишње претплате, да одбјете половину
тога сувишка, све до краја године. А до годиш-
удељено према тој новој несправци дијену свога
листа за наше крајеве.

Овом приликом овлашћујемо и све остало
наше претплатнице из Аустро-Угарске, да могу
тако учинити. Који пак не би били тим задовољни
или који не буду хтејли слаати нове претплате, те
молимо да нам то јаве те да их накнадимо штету.

ОБЈАВА.

По други пут издаје се на пиша-
нат кућа Марије Богданове. —

Кућа је у главној улици изме-
ђу куће Јована Илиера и Ђоза Но-
вова; цета је дигнута на један бо-
заједно са кукином позади. — Дугач-
ка је 12½ лаката са добрим кровом
и тиглама, у унутрашности куће нем-
ничкакви направе или пода. Ко би хо-
лио исту купити нека се изводи под
писатој управл пријавити до 23 јуни-
ја т. год.

Петње, 23 маја 1887.

Бр. 213.

УПРАВА В. ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.

Дољепотписати овјем умољав-
дужнике мога покојнога брата Јевре
Радичевића државног пушкара, који
је више од 20. година у Србији жи-
вио и проише године у Нишу умро,
би добри били, као његови другови
знци који су од њега новац на за-
се ве
приман, у Биоград, Крагујевац,
та св
Ниш, пријавити се *Окружном Суду*
Нишком I-г Одјељења, где се све
Па
којниково заоставине плаће под над-
Суда узел, коме сам се ја, са потр-
ним документима преко мога пуномо-
ниша Госнодина С. М. С... ља обрати-
за законито своје право и нашед-
те има мене као његовом рођеном
ту принаести.

Ово чиним ради облашће мо-
вих дужника, и мога са њима породи-
наша, опозоравајући најпознијије
пјерноде, да би се час прише писмо
пријавили *Окружном Суду* Нишком
I-г Одјељења, који ће својим
све примити и мени у своје
послати.

Подгорина 5. Маја 1887.

Димитрије Радичевић.

Државна штампарија.

11 mai 1886 à Paris je salue le grand ar-
tiste Dmitry Slaviansky et je prie du fond
du coeur: vivent Russie et France unies.“

Има даље четитака од университе-
та: петроградског, париског и берлинског;
од високих личности из разних мјеста; од
музикалата, вјештака, разних друштава и
кругова из Инглеске, Француске, Њемачке,
Швајцарске и Србије. Њеке француске,
њемачке и инглеске новине (World, Express,
Regensburger Zeitung), посветиле су осо-
бите чланке славјенику.

Читави су брзојави примљени са
свију крајева Русије, као: Петрограда,
Саратова, Скапина, Петрозаводска, Еката-
ранобурга, Курека, Воронежа, Одесе, Ка-
зана, Кропштата, Севастопоља, Ростова
на Дону и т. д.

Лично је славјеник поздрављен од
високопреосвештеног митрополита Михаи-
ла, изаславика курског музикалног друштва
и других. По свршетку читања брзојава,
свирао је славјеникова капела марш,
који је у његову позачет написан, а за тим
му је поднијела ср и хлеб. Читање брзо-
јава прекидало је чешиће пута бурним
ташанањем присутних. Засједање је свр-
шено у четири часа по подне.

У 5 сати по подне био је ручак у
клубу лекара, спреман у час славјеника.
На истом су били: високопреосвештени
митрополит Михаило, и јон 100 људи. За
ручком, прва здравница напијена је у здра-
вље Цара, и за то вријеме капела славје-
никова свирала је народну химну. Наздра-
вљано је за тим Великом Књазу Владимиру,
Краљици виртембершкој и кнезу В. А.
Долгорукову. За тим је од неколико
поздрављен славјеник и његова суруга.
Примљено је јон брзојава (с писмима до
700). Ручак је свршен у 8 сати у вече, а
за тим је брзојаво захваљено од стране
присутних: Великом Књазу Владимиру,
Краљици Викторији и Краљици виртем-
бершкој.

Сјутра дан било је засједање у истој
сали, гдје је говорено о томе, шта је учи-
нио Славјански проносећи народне пјесме.
Присутних је било око 1500 и то већином
отјенији свијет. Читави су опет многи
брзојави, између којих и превод Пасте-
ровог брзојава на руски, који је гласио:
„кличем из дубине душе: живила Русија
у савезу с Француском“. Ташанање при-
сутних трајало је 5—6 минути. За све
вријеме између читања, пјевало је друштво
Славјанског разне руске и друге славењ-
ске пјесме.

У 8½ сати заповиет је први концо-
рат, а сјутра дан био је пошљени, којим
је и завршена свечаност ове двадесетне-
тогодишњице.

(Лијепо глас из Босне). — За-
гребачки „Србобран“ пише: „Ево гдје јон
један брат мухамедове вјере удари и опет
један касел у темељ братске слоге и љу-
бави. Четити Хади Али бег Панагић из
Приједора у Босни, поклонно је од својега
спасиоца Цароградца 3.980 квад. метара
земље српској православној црквеној оп-
штини у Брекињама, а у протопопијату
босанско-дубичком, да на њему сагради
српску православну цркву. На овоме зем-
љишту честитога брата турске вјере Па-
нагића подиголи су Срби нову цркву у
славу Богу и православља. Српска пра-
вославна црква у Брекињама већ служи
и спомиње у своје ктиторе и приложнике
српског брата турске вјере Хади Али
бега Панагића. Слава му и хвала од сва-
ког брата Србина. Оваки дар и овака љу-
бав између браће двију вјера доказује и
пријатељима и непријатељима нашег на-
рода у Босни и Херцеговини, да га у
овакој сложи оцекјује лијепна будућност.
Срби не треба да превиде ову појаву и
овај дар а у ово муцио доба, а српски
листови треба да пронесу по српском
свијету и народу име добрата и честитога
дародавца и брата Панагића. Живно и
свако добро од Бога дочекао.“

ПРИЛОЗИ

ЗА ЗЕТСКИ ДОМ.

Село Подгор у Црнци.

Пон Рато Хајдуковић 6 ф., Капетан
Марко Буторов 4 ф., Алекса Хајдуковић
2 ф., Томаш Хајдуковић 2 ф., Илија Хај-
дуковић 2 ф., Буро Хајдуковић 2 ф., Па-
вљ Мартинов 1 ф.

Петро Андријин Мијач из Орахова
(Црница) 1 ф. и 2 новчи.

Свега фтор. 20 2 п.

Потоња сума: ф. 17.318 96 п.

Свега до сад: ф. 17.338 98 п.

Петње, 12 маја. 1887.

Средњиши Цетињски одбор за скупљање
прилога.

М. Пламаца Јово Љепана
Вуко Вулетић.

Биограду послани су брзојавни поздравни.
Од „Летописа“ изашла је 149 књига,
а 150. сад се доштампава. Та књига до-
неће на првом мјесту чланак „Ђорђе Мага-
рановић“ оснивач и први уредник „Српског
Летописа“, а паузетом и лик његов.

Милутин Ј. Илић поднио је по обе-
ви својој 25 комада своје штампане коме-
дије у 3 чина с насловом: „Ново Доба“.

И Стеван Ј. Јефтић послао је про-
писаних 25 комада свога позоришног дјела:
„Четири милијуна рубаља“, шаљива игра
у 3 чина с пјевањем.

Обје те шаљиве игре наградила је
„Матица српска“.

Књижевни одбор подноси извјештај
о раду одбора за издавање „Књига за
народ“ из задужбине Петра Коњевића.

Одбор тај имао је од пошљених саста-
сатанка књижевног одјељења двије сјед-
нице, и то 2 (14) марта и 15 марта (6
априла) о. г.

На тим састанцима урађено је ово:
За „Књиге за народ“ примљена су
ова дјела:

1. За Х. Свеску: „Искрице из св.
писма“ (по Даничичеву и Вукову пријеводу)
за поуку народа саставио проф. др.
Ђорђе Дера. Писцу је одређено у име
награде 12 фр. по штампаном табаку.

2. За XI. свеску: „Родитељи и сви-
школа“, написао Мита Нешковић. Писцу
је одређена награда од 20 фр. по штампаном
табаку.

3. За XII. свеску: „Јован Оберлин,
или, шта може учинити ваљан свештеник
у својој општини“. За народ написао проф.
Андрија М. Матић. Писцу је одређено у
име награде 12 фр. по штампаном табаку.

4. За XIII. свеску: „Како се гаји
свилена буба“, за народ написао М. Пе-
тровић. Писцу је одређено 20 фр. у име
награде по штампаном табаку.

5. За XIV. свеску: „Недјеља и пра-
зници“, за народ написао др. Милан Јова-
новић-Батут. Писцу је одређено у име
награде 20 фр. по штампаном табаку.

На оцјену су издана ова дјела:

1. „Одмор и доколица“, поучне при-
повијетко за народ. По Стевану Нађу
слободно прерадио Апоустис. — Свето-
зару Савковићу и Дру Ђорђу Дери.

2. „Кад ће бити кишо?“ (Тумачење
народног вјеровања). Од Стевана Милова-
на. — Дру Милану Јовановићу-Батуту.

Од „Књига за народ“ изашла је X.
свеска и у њој су штампане „искрице из
св. писма“ од проф. Дра Ђорђа Дера.

За том ће свеском изаћи и све друге
по утврђеном реду.

Узима се на знање.
Др. Илија Огњановић, подноси своју
оцјену на дјело непознатог писца под
насловом: „Начела, по којима се оцјењује,
и начин како се набавља и испитује пија-
ћа вода“.

У својој подужој оцјени чини неке
примједбе на то дјело и приговара му по
нешто, али уједно наводи, да су то само
мимогредне опаске, које нечезавају према
добрим странама тог с великим трудом и
разумијевањем написаног дјела.

Писца је свестрано обрадио свој
предмет, обазрно се на сва питања, која
долазе у рачун, кад је говор о пијаћој
води, и сва та питања претресао је оз-
биљно и научно, на опет кратко и разго-
вјетно по сваког интелигентног човјека.
Ту ће читаоци наћи темељне поуке о томе,
како је важна добра пијаћа вода по здравље,
која је вода нигодљива и зашто, каквих
има вода, како се долази до добре пијаће
воде, како се вода испитује физикално,
хемијски, микроскопски, бактериолошки,
и т. д. —

Као што се види, и по савјесном
навађању извора, писца је имао при руци
многа научна дјела из ове струке, и умно
се вјешто њима користити.

Таква ће нам књига у толико јон
већма бити добро дошла, што ми овако
спецјалног дјела за овај посао јон и не-
мамо у нашој литератури.

Према свему томе предлаже оцјењи-
вач, да се то ради награде поднесено
дјело безуделно прими и награди рѣши-
саном наградом из фонда Јована Остојића
и жене му Терезије оставивши писцу на
вољу, хоће ли у дјелу свом према оцје-
њивачким примјетбама чинити какве из-
мјене или не.

(Стрпље ез.)

КЊИЖЕВНОСТ.

Уредништво је примило на приказ:

Друштво Светога Саве II. (2
књига друштва св. Саве.) (Славка св. Саве.)
„Брат је мио, које вјере био.“ (На дру-
гом листу: „Сваки Србин и Српкиња и
сваки пријатељ Српства и народне про-
свијете може бити члан друштва.“) — Био-
град, краљ. срп. државна штампарија, 1887.
80 стр. мало 8-е.

Из те књиге дознајемо, да се за пет

мјесеца јон нијесу саставили пододбори
„друштва св. Саве“ у овјем градовима и
мјестима у Србији: У Пољасревицу, Ложицу,
Тузлу, Смедереву, Брзој Чикацу, Кладецу,
В. Гродуцу, Бајиној Вилци, Сјуч-Рајеци,
Куришаници, Пожези, Азани, М. Зворнику,
Љубовици, у срезу мачванској и у Мокрој
Гори. — У свијем тијем мјестима поставио
је биоградски одбор своје повјеренике.

Иначе имају свуђ већ пододбори у 20
округа. — Друштво има сталнога фонда
30 031 динара, а фонда за трошење 13.964
дин. 20 пара. — Чланова је свега 5690
(1496 утемељача, а 4194 редовних). —

Тежак Свеска V. за мај 1887. С
овим садржајем:

Баштовански курсови за домаћине, од
Св. Љ. Гавриловића. — О пошљенима
стрмина, (с њемачког) од Благ. Тодоро-
вића. — Гојење говеди, од Свет. М. Сто-
јановића. (Оцјена г. А. М. Секулића). —
Пероноспора, пов непријатељ вилве лозе,
од Мите Петровића. (Оцјена г. Чед. А. По-
новића. — Пред овогодшњу косидбу, од
— Р³ —. — Азбучни преглед знатнијих со-
јева говеди, од Ђ. Стев. Виловоког. (Оцјена
г. Ч. А. Поповића.) (Наставак).

Биљешке: — Како се ради и шта
изналази са Екелеовим широмјером. — Ути-
цај раног или позног сијања, као и пливџ
или дубљег затривања сјеме на глав-
ницу и друге болести. — Да се произ-
веде ваљано сјеме за сијање. — Шта утиче
на образовање мушког или женског пола
код домаће стоке. — Гојење живине у
Инглеској.

Гласници: — Пољопривредни одно-
шаји у Босни и Херцеговини.

Подлистки: — Неколико невиних
прича: II. Из идила ратних, од Св. Љ.
Гавриловића (наставак).

Дониси: Стенојевци (окр. биоград-
ски) Кузм. Јовановића. — Азања од Мих.
Ст. Ризића.

Питања и одговори:
Прилози: — Унуство за сијање ду-
ховог сјемепа и произвећење дудова. —
Унуство за сијање шећерне репе. — Пра-
вила српског пољопривредног друштва.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Јубилеј Д. А. Агрења ва-Сла-
вјанског). — „Московске Вједомости“,
доносе ово о прослави двадесетногоди-
шњице овог чувеног руског пјевача:

„Дана, 25 априла, прослављена је
25 годишњица пјевача Славјанског. Про-
слава је започета богослужењем, које је
служио у великој „дворјанској сали“
његово преосвештенство митрополит
српски Михаило. Служили су јон: два
архимандрита, један протојереј и неколико
свештеника. Богослужење је свршено у 1
сахат по подне, и при крају истог пјевано
је „многаја љета“ за здравље Њихових
Императорских Величанстава, Св. Синода
и слављеника.

Послије овога, наетало је у истој
сали засједање јубилејног комитета, који
је био утврђен министарством унутрашњих
дјела. Комитету је предједавао И. И.
Гиљаров-Платонов, а чланови су били: Е.
В. Барев и С. А. Јурев. За столом, а на
узвишеном мјесту између предједника и
чланова заузели су мјеста: његово висо-
копреосвештенство митрополит Михаило,
славјеник и његова суруга. Прва мје-
ста назначена за посетнице заузела су
дјеца славјеникова, а даље су посједали
посетници, којих је било до 500 душа. На
столу око кога је засједавао комитет, било
је наслано много вијенаца и ствари
послатих славјенику из Русије и са стране.

Отварање засједања почето је чита-
њем брзојава, упућеног на слављеника од
Његовог Императорског Височинства Ве-
ликог Књаза Владимира Александровића.
Брзојав је гласио:

Поздрављам достојног слављеника, све-
руског пјевача, на данашњи за њега зна-
менити дан, када наврнује двадесетного-
дишњи труд на часг и славу руске
пјесме.“ „Владимир.“

Из Штутгарта, добио је слављеник
брзојав од барона Волфа ове садржине:
„Њено Величанство краљица виртем-
бершка наредила ми је, да вам изјавим
њен свемоштити поздрав по поводу да-
нашње прославе. Њено се Величанство
нада, да ћеће ви и даље продужити ваш
славни рад, којим сте ви, у времену од
25 година, толико патриотски, а без личне
користи послужили народној музици наше
велике земље.“

Од краљице Викторије присино је бр-
зојав ове садржине:

„La reine d'Angleterre félicite M. Sla-
vianski d'Agrenéfi sur la célébration des 25
années de sa carrière artistique.“

За тим је прочитан брзојав моско-
вског генерал-губернатора књаза В. А. Дол-
горукова.

У броју примљених брзојава из Фран-
цуске, наводи се и овај брзојав агањитог
Пастера: „En souvenir du festival du